

Lietuvos psichologų kongresas

Recenzuota kongreso
medžiaga

2025 m. balandžio 25-26 d.
Vilnius

Lietuvos
psichologų
sąjunga

VILNIAUS UNIVERSITETO LEIDYKLA

Filosofijos
fakultetas

EuroPsy
Akredituotas renginys 2025/062

Lietuvos psichologų kongreso organizatoriai:

Lietuvos psichologų sąjunga
Vilniaus universitetas

Mokslo komitetas (pranešimų santraukų recenzentai ir mokslinės programos sudarytojai):

prof. dr. Jurgita Lazauskaitė-Zabielskė (pirmininkė) (VU)
doc. dr. Arvydas Kuzinas (MRU)
prof. dr. Dalia Antinienė (LSMU)
doc. dr. Giedrė Širvinskienė (LSMU)
prof. dr. Kristina Žardeckaitė-Matulaitienė (VDU)
doc. dr. Loreta Gustainienė (VDU)
doc. dr. Raimonda Petrolienė (LPS)
prof. dr. Reda Gedutienė (KU)
prof. dr. Rimantas Vosylis (MRU)
doc. dr. Roma Šimulionienė (KU)
prof. dr. Saulė Raižienė (VU)

Organizacinis komitetas:

Aina Adomaitytė (LPS)
Skaistė Jurevičienė (LPS)
Gabrielė Gudynaitė (VU)
prof. dr. Antanas Kairys (VU)
dr. Marija Turlinskienė (VU)
doc. dr. Raimonda Sadauskaitė (pirmininkės pavaduotoja) (VU)
doc. dr. Olga Zamalijeva (pirmininkė) (VU)

Už pranešimų turinį atsako pranešimų autoriai. Lietuvos psichologų kongreso organizatoriai neprisiima jokios atsakomybės, susijusios su pranešimų santraukų kokybe ar informacijos tikslumu.

Copyright © 2025 [Jurgita Lazauskaitė-Zabielskė, Olga Zamalijeva]. Published by Vilnius University Press
This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.
<https://doi.org/10.15388/LPK2025>

Vilniaus universiteto leidykla,
Saulėtekio al. 9, LT-10222 Vilnius
info@leidykla.vu.lt, www.leidykla.vu.lt
Knygos internete *knygynas.vu.lt*
Mokslo periodikos žurnalai *zurnalai.vu.lt*

SOCIALINIS NERIMAS AR KOMPULSYVUS ELGESYS SOCIALINIUOSE TINKLUOSE: KAS VIŠTA, O KAS KIAUŠINIS?

SOCIAL ANXIETY OR COMPULSIVE SOCIAL MEDIA USE: WHICH IS THE CHICKEN AND WHICH IS THE EGG?

Arūnas Žiedelis* (Vilniaus universitetas), Justina Kymantienė (Vilniaus universitetas), Laima Bulotaitė (Vilniaus universitetas).

* arunas.ziedelis@fsf.vu.lt

Įvadas. Ankstesni tyrimai rodo aiškų ryšį tarp kompulsyvaus socialinių tinklų vartojimo ir socialinio nerimo, tačiau teoriniai modeliai šį ryšį aiškina nevienodai. Dalis autorių mato socialinį nerimą kaip rizikos veiksnių kompulsyviui elgesiui atsirasti (Poley & Luo, 2012), kiti - kaip socialinių tinklų vartojimo pasekmę (Carruthers et al., 2021). Šiuo tyrimu siekėme ištirti longitudinalinį ryšį tarp kompulsyvaus socialinių tinklų naudojimo ir skirtingų socialinio nerimo formų.

Metodai. Duomenys buvo renkami dviem etapais, tarp kurių buvo 8 mėnesių intervalas. Longitudinę imtį sudarė 220 socialinių tinklų vartotojų, kurių vidutinis amžius - 30,2 m. (SD = 12,2). Abiejų etapų metu buvo pateiktos skalės, vertinančios kompulsyvų socialinių tinklų naudojimą (Meerkerk et al., 2009) ir 4 tipų socialinį nerimą, susijusį su talpinamu socialinių tinklų turiniu, privatumu, sąveikomis bei vertinimo situacijomis (Alkis et al., 2017). Pasitelkę struktūrinių lygčių modeliavimą tikrinome autoregresinius ir kryžminius (angl. cross-lagged) modelius tarp tyrimo kintamųjų.

Rezultatai. Rezultatų analizė atskleidė, kad dėl socialinių sąveikų ir vertinimo situacijų kylantis socialinis nerimas teigiamai prognozavo vėlesnį kompulsyvų tinklų vartojimą, bet ne atvirkščiai. Kompulsyvus socialinių tinklų naudojimas teigiamai prognozavo vėlesnį su talpinamu socialinių tinklų turiniu susijusį nerimą, bet ne atvirkščiai. Galiausiai, nerimas dėl privatumo ir kompulsyvus socialinių tinklų vartojimas buvo longitudiškai nesusiję.

Išvados. Priklausomai nuo šaltinio, socialinis nerimas gali būti ir kompulsyvaus socialinių tinklų naudojimo rizikos veiksnys, ir pasekmė. Tyrimo dalyviai, kurie nerimavo bendravimo situacijose arba baiminosi būti neigiamai įvertinti, priklausė kompulsyvaus socialinių tinklų vartojimo rizikos grupei. Kita vertus, kompulsyvus socialinių tinklų vartojimas buvo susijęs su padidėjusiu nerimu dėl turinio, kuriuo dalinamasi internete. Socialinio nerimo ir kompulsyvaus socialinių tinklų vartojimo ryšio pobūdis skiriasi priklausomai nuo nerimo šaltinio. Labiau detali socialinio nerimo reiškinių analizė leidžia taikliau spręsti spartaus socialinių tinklų plitimo keliamus iššūkius.

Pagrindiniai žodžiai: socialinis nerimas; socialiniai tinklai; kompulsyvus socialinių tinklų naudojimas.